

Archeologienota

Zottegem Hongerstraat

Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Zottegem, Hongerstraat: Verslag van Resultaten

Auteur

Emmy Van Laere

Erkende archeoloog

Margot Vander Cruyssen (2015/00047)

BAAC-Projectnummer

2019-0912

Plaats en datum

Gent, 20 september 2019

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1235

ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

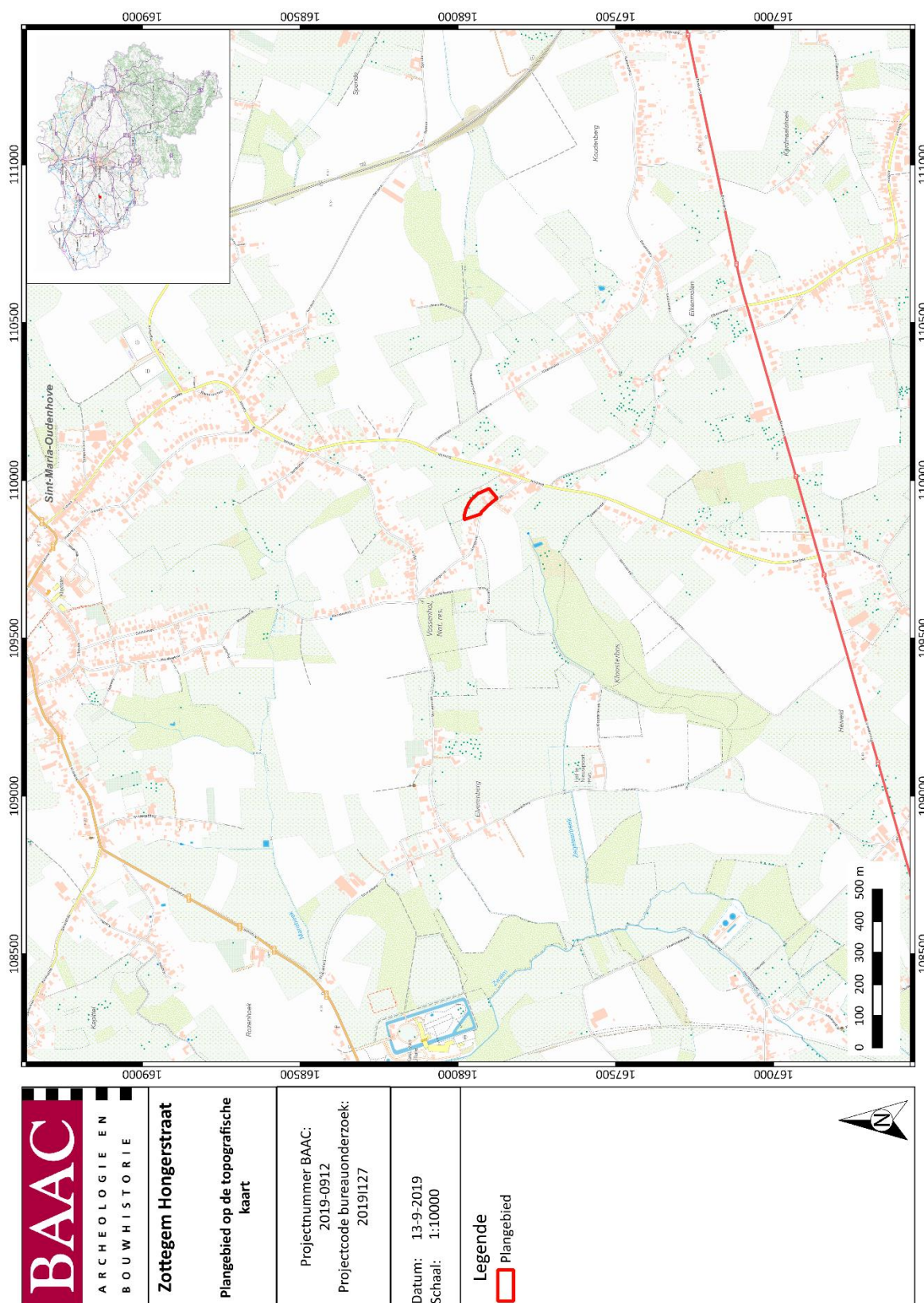
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Huidige situatie	5
1.1.5	Geplande werken en bodemingrepen	9
1.1.6	Randvoorwaarden	9
1.2	Werkwijze en strategie	11
1.2.1	Onderzoeksvragen	11
1.2.2	Heuristiek	11
1.3	Assessmentrapport	13
1.3.1	Landschappelijk kader	13
1.3.2	Historisch kader	22
1.3.3	Cartografische bronnen	22
1.3.4	Archeologisch kader	30
1.3.5	Archeologienota's	30
1.4	Besluit	33
1.4.1	Datering en interpretatie	33
1.4.2	Archeologische verwachting	33
1.4.3	Potentieel op kennisvermeerdering	34
1.4.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	34
2	Samenvatting	37
3	Plannenlijst	38
4	Lijst met figuren	38
5	Lijst met tabellen	38
6	Bibliografie	39
7	Bijlagen	40
7.1	Inplantingsplan	40

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Zottegem, Hongerstraat		
Ligging	Zottegem, Hongerstraat, deelgemeente Sint-Maria-Oudenhove, 9620 Oost Vlaanderen		
Kadaster	Zottegem, Afdeling 6/Erwetegem, Sectie D, Percelen 990 (deels), 994A (deels), 995A (deels), 996A (deels), 1001C en 1002A		
Coördinaten	Noordwest:	x: 109876.12	y: 167980.15
	Noordoost:	x: 109939.71	y: 167955.57
	Zuidwest:	x: 109944.02	y: 167876.56
	Zuidoost:	x: 109974.15	y: 167901.55
Projectcode BAAC Vlaanderen	2019-0912		
Bureau- onderzoek	Projectcode	2019I127	
	Erkend archeoloog	Margot Vander Cruyssen (Erkenningsnummer: 2015/00047)	
	Betrokken actoren	Emmy Van Laere (archeoloog)	
	Betrokken derden	/	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (1:10.000; digitaal; 13-09-2019)

¹ AGIV 2019d

² AGIV 2019b

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wooneenheden en een groendomein) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Zottegem, Hongerstraat* bedraagt ca. 4.946 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2019b

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor ‘beschermd onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal.

Het plangebied ligt volgens het Gewestplan gedeeltelijk in woongebied (ca. 3.900 m²), gedeeltelijk in agrarisch gebied (ca. 1.100 m²). Aangezien de totale oppervlakte van het plangebied 3.000m² of meer bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend, wordt bij de verkavelingsaanvraag gevoegd.

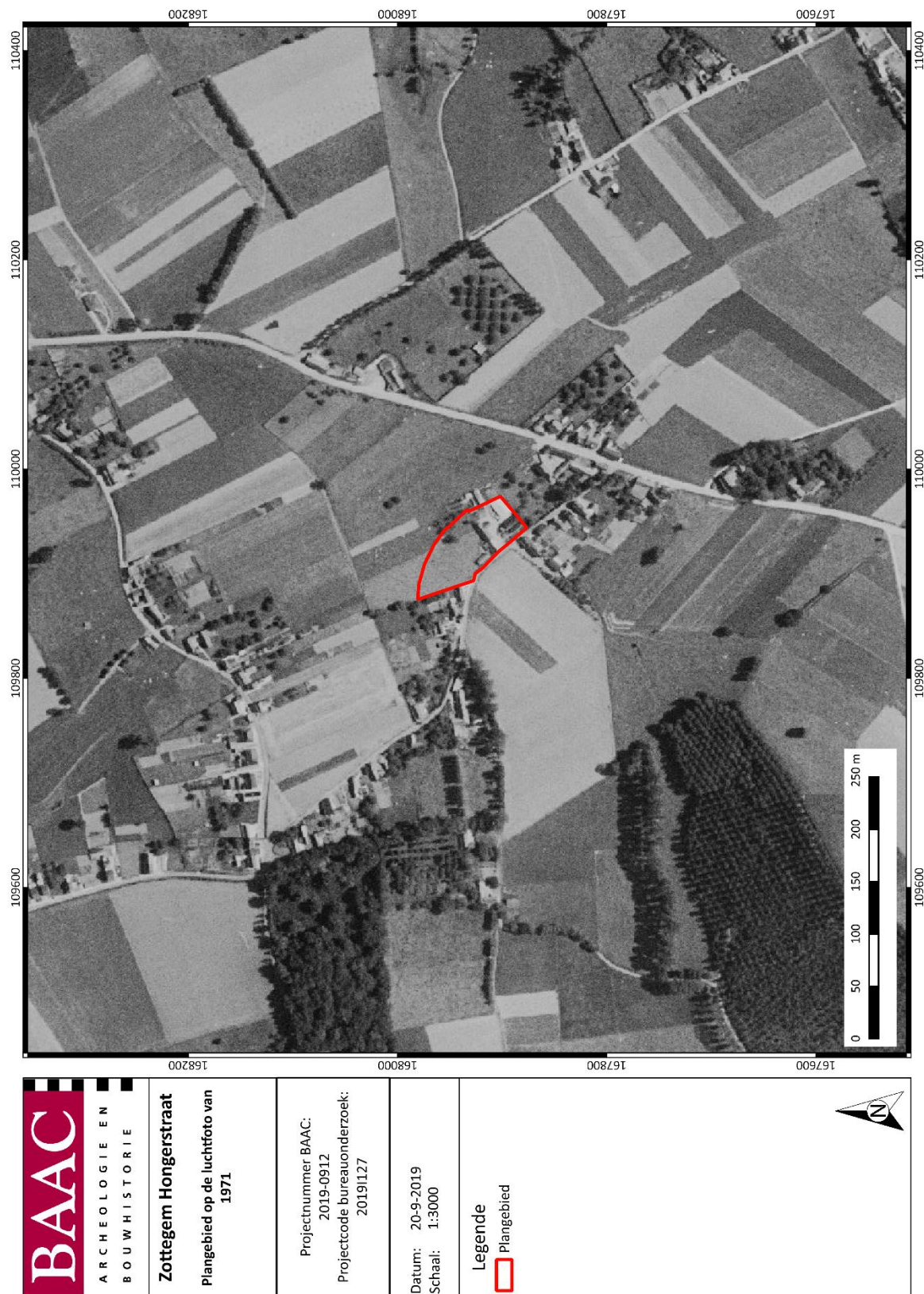
1.1.4 Huidige situatie

De Hongerstraat is gelegen in het zuiden van de gemeente Zottegem, grenzend aan de gemeente Lierde. Net ten noorden van het projectgebied bevindt zich het dorp Sint-Maria-Oudenhove. Het grondgebied van dit dorp behoort deels tot de gemeente Zottegem, deels tot de gemeente Brakel (beide in Oost-Vlaanderen). Het betreffende terrein ligt echter binnen de grenzen van de gemeente Zottegem en behoort tot de deelgemeente Erwetegem. Het terrein ligt nabij het gehucht Honger. Het plangebied omvat een boerderij met bijhorende stallen en een woning in het zuiden. Het noordelijk deel van het plangebied wordt ingenomen als akker.

1.1.5 Luchtfoto's

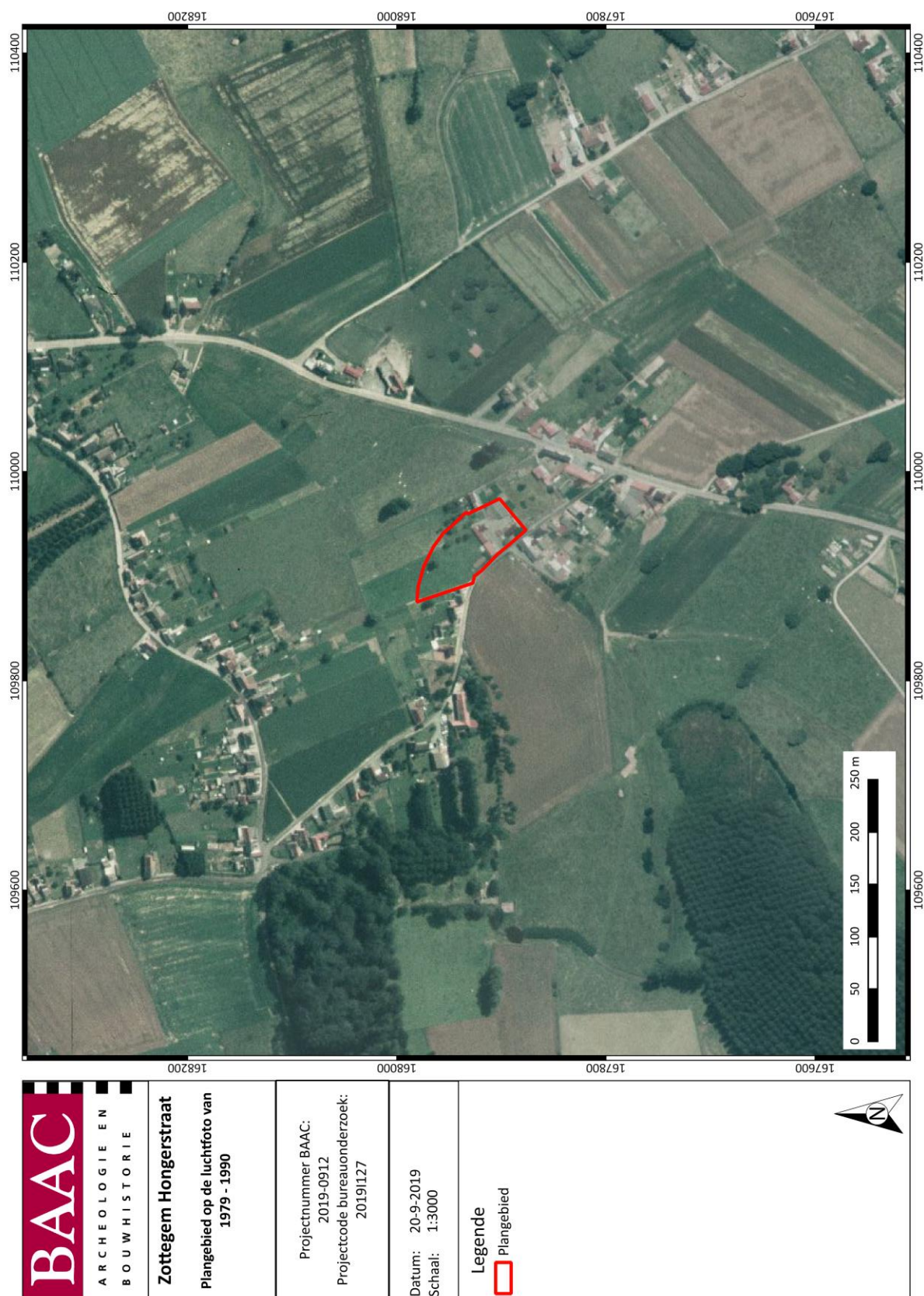
Op de luchtfoto van 1971 is er weinig verschil op te merken met de meest recente. Het plangebied is in het centrale en noordelijke deel in gebruik als akker, het zuidelijk deel wordt ingenomen door de boerderij.

Op de luchtfoto van 1979 – 1990 is een duidelijker beeld te zien. Op deze foto is de aflijning van de boerderij in meer detail weer gegeven. Het enige verschil met de meest recente situatie is dat er in de zuidoostelijke hoek een stal is bijgebouwd, er enkele bomen op het terrein gerooid zijn en het gebouw net grenzend aan het plangebied wordt iets uitgebreid.

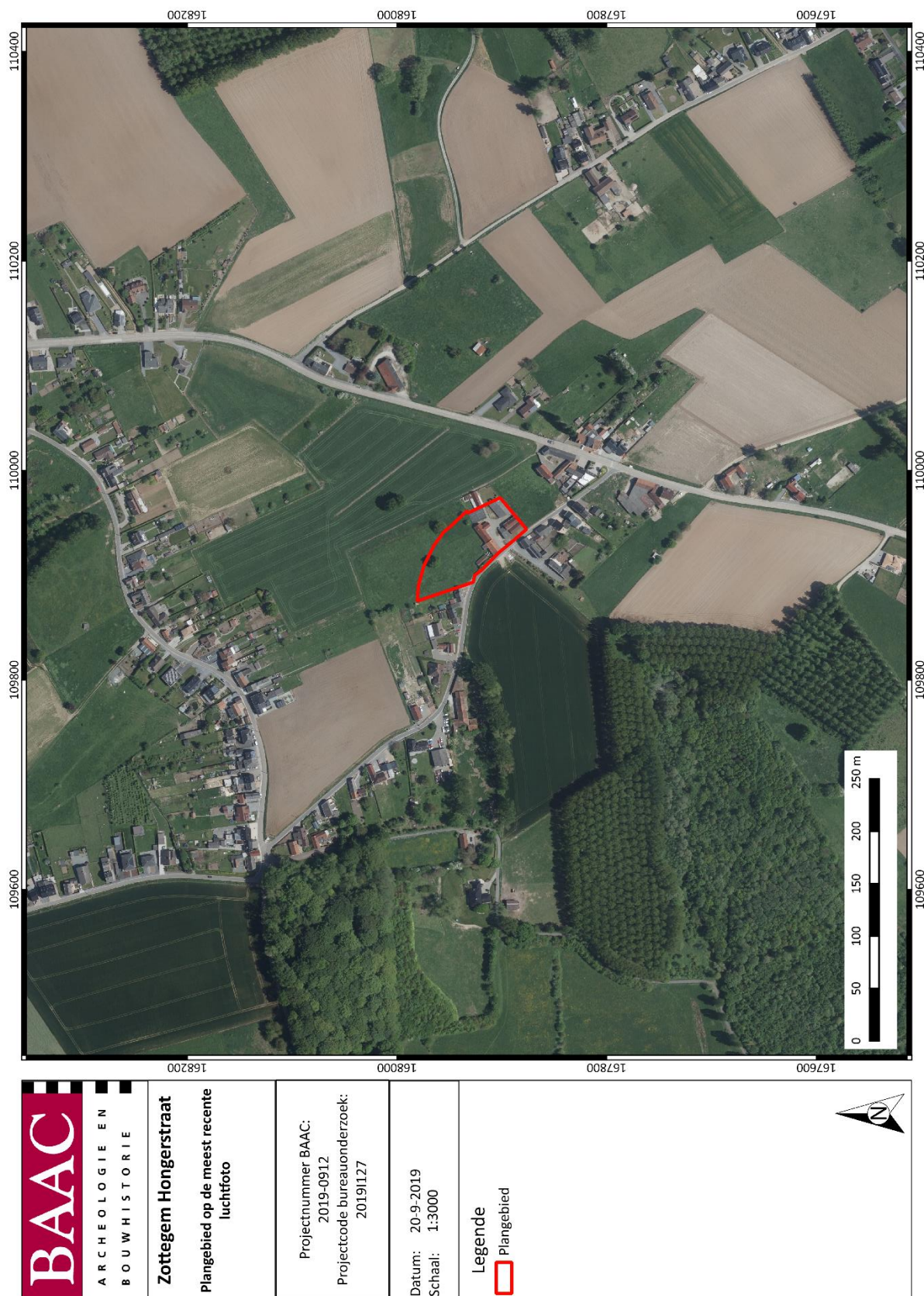
Plan 3: Plangebied op de luchtfoto van 1971⁴ (1:1; digitaal; 20-09-2019)

⁴ AGIV 2019c

Plan 4: Plangebied op de luchtfoto van 1979-1990⁵ (1:1; digitaal; 20-09-2019)

⁵ AGIV 2019c

Plan 5: Plangebied op de meest recente luchtfoto⁶ (1:1; digitaal; 20-09-2019)

⁶ AGIV 2019c

1.1.6 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

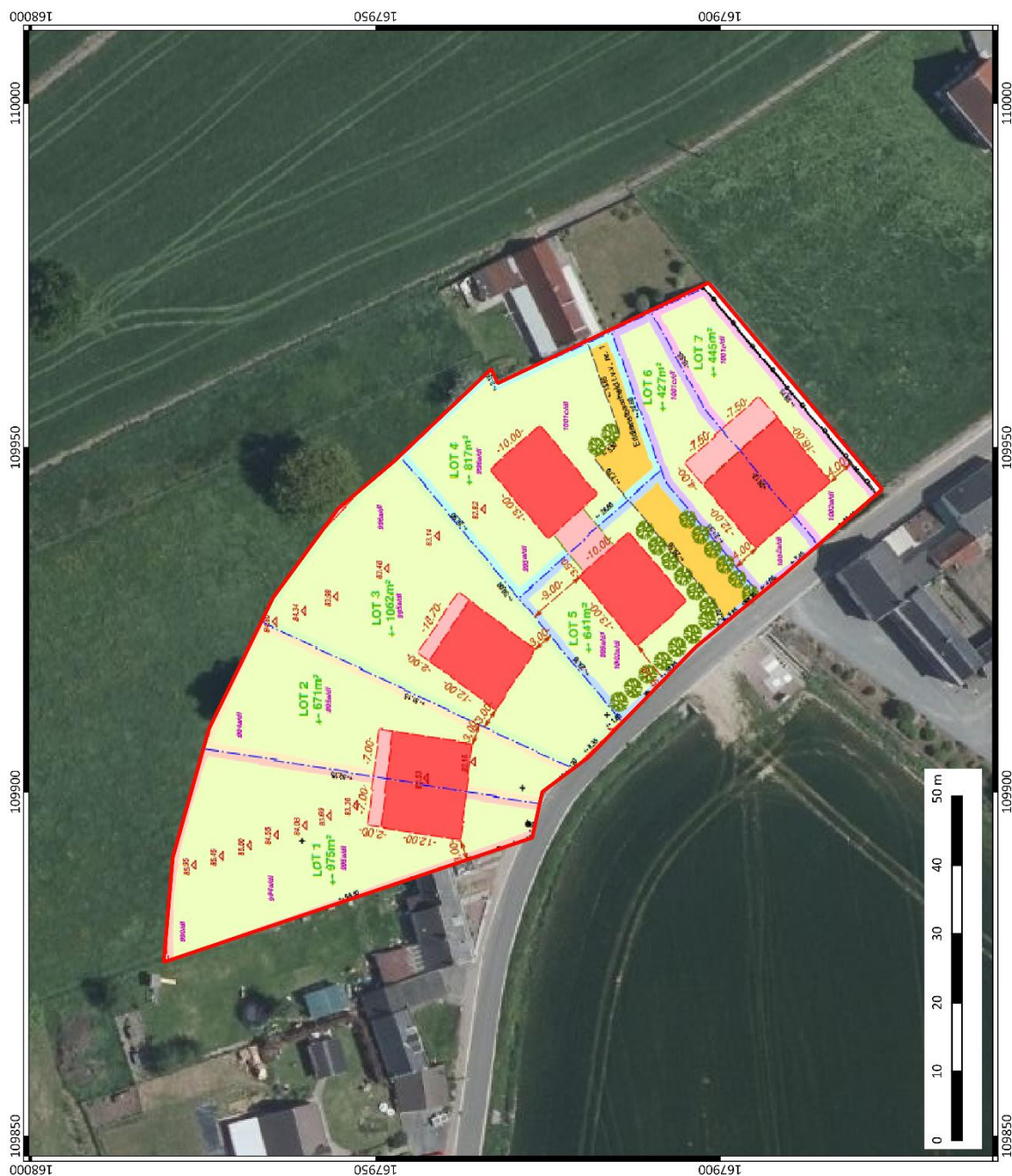
Het plangebied wordt opgedeeld in zeven loten die zullen dienen als nieuwe percelen voor toekomstige woningen. Per lot wordt een woning met tuin voorzien. Er wordt gebruik gemaakt van een halfopen bebouwing ter hoogte van lot één, twee, zes en zeven. Op de andere loten komt een open bebouwing (zie Plan 6).

Aangezien het gaat om een verkaveling dient er rekening gehouden te worden met een complete verstoring van het terrein. In bijlage wordt het inplantingsplan in hoge resolutie meegegeven.

1.1.7 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat het terrein nog niet in eigendom van de opdrachtgever is, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na het in eigendom komen van de terreinen en de sloop uitgevoerd zal worden.

Wanneer de terreinen in eigendom zijn, mogen de gebouwen gesloopt worden maar dit slechts tot aan het maaiveld. De fundering en kelders mogen pas gesloopt en verwijderd worden van zodra het archeologische onderzoek is afgelopen.

BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE	Zottegem Hongerstraat Plangebied met geplande werken op de meest recente orthofoto	Projectnummer BAAC: 2019-0912 Projectcode bureauonderzoek: 20191127	Datum: 13-9-2019 Schaal: 1:500	Legende Plangebied
--	---	--	---	---

Plan 6: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁷ op orthofoto⁸ (1:1; digitaal; 13-09-2019)

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁸ AGIV 2019c

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart

- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.⁹ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

⁹ BEYAERT et al. 2006

1.3 Assessmentrapport

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

1.3.1 Landschappelijk kader

Hieronder volgt een overzicht van het grondgebruik en de aardkundige, hydrografische en fysisch-geografische gegevens van het plangebied.

Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1. Het plangebied Zottegem, Hongerstraat is gelegen in de deelgemeente Sint-Maria-Oudenhove aan de Hongerstraat net ten oosten van de Bontestraat.

De gemeente wordt in het westen begrensd door de N462, in het oosten door de gemeente Lierde, in het zuiden door Brakel en ten noorden is de dorpskern van Sint-Maria-Oudenhove gelegen.

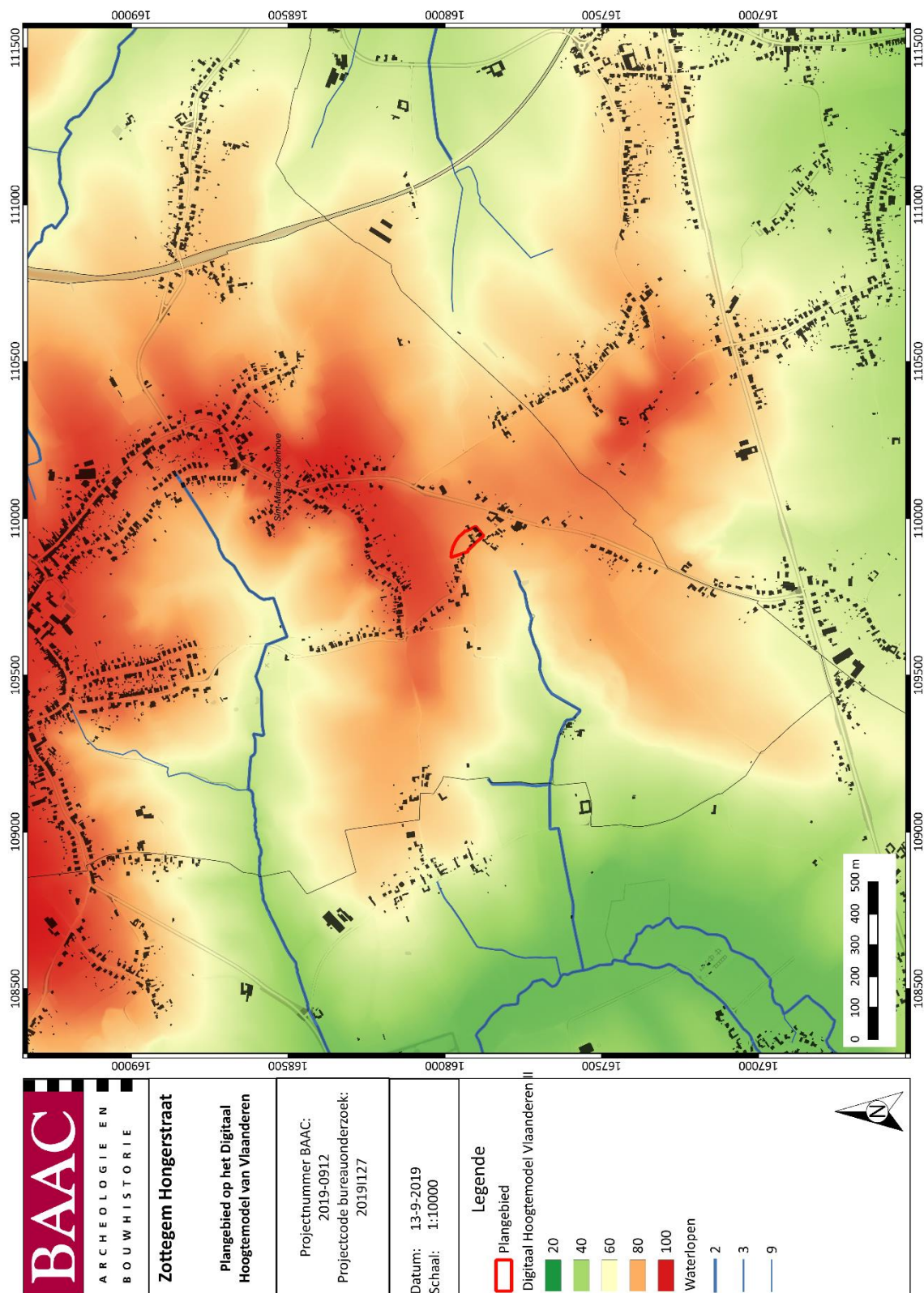
Landschappelijke en hydrografische situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in 'de Vlaamse Ardennen'.¹⁰ Dit is een heuvelzone die zich overheen het zuiden van Oost-Vlaanderen uitstrekt. Hierbij ligt het plangebied en bij uitbreiding Sint-Maria-Oudenhove op een hoger deel in het landschap. Dit is duidelijk te zien op het DHM. De ruime omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 20 en 100 m + TAW (Plan 7). Binnen het plangebied schommelt de TAW tussen 81,20 en 85,12 m. Het terrein vertoont een soort van microreliëf waarbij een deel van het plangebied hoger gelegen is dan het ander (Plan 8). Dit kan het gevolg zijn van hellingerosie. Deze erosie is te verklaren door de ligging van het onderzoeksterrein, dat eerder op de flank van de heuvelrug gelegen is. Bijgevolg is het mogelijk dat er colluvium afgezet werd in het gebied.

De gehele Vlaamse Ardennen bestaan uit een sterk golvend landschap dat versneden is met kleine valleien. Vrijwel alle valleien hebben een asymmetrisch dwarsprofiel, welke het gevolg is van een langdurige rivier- en hellingerosie.

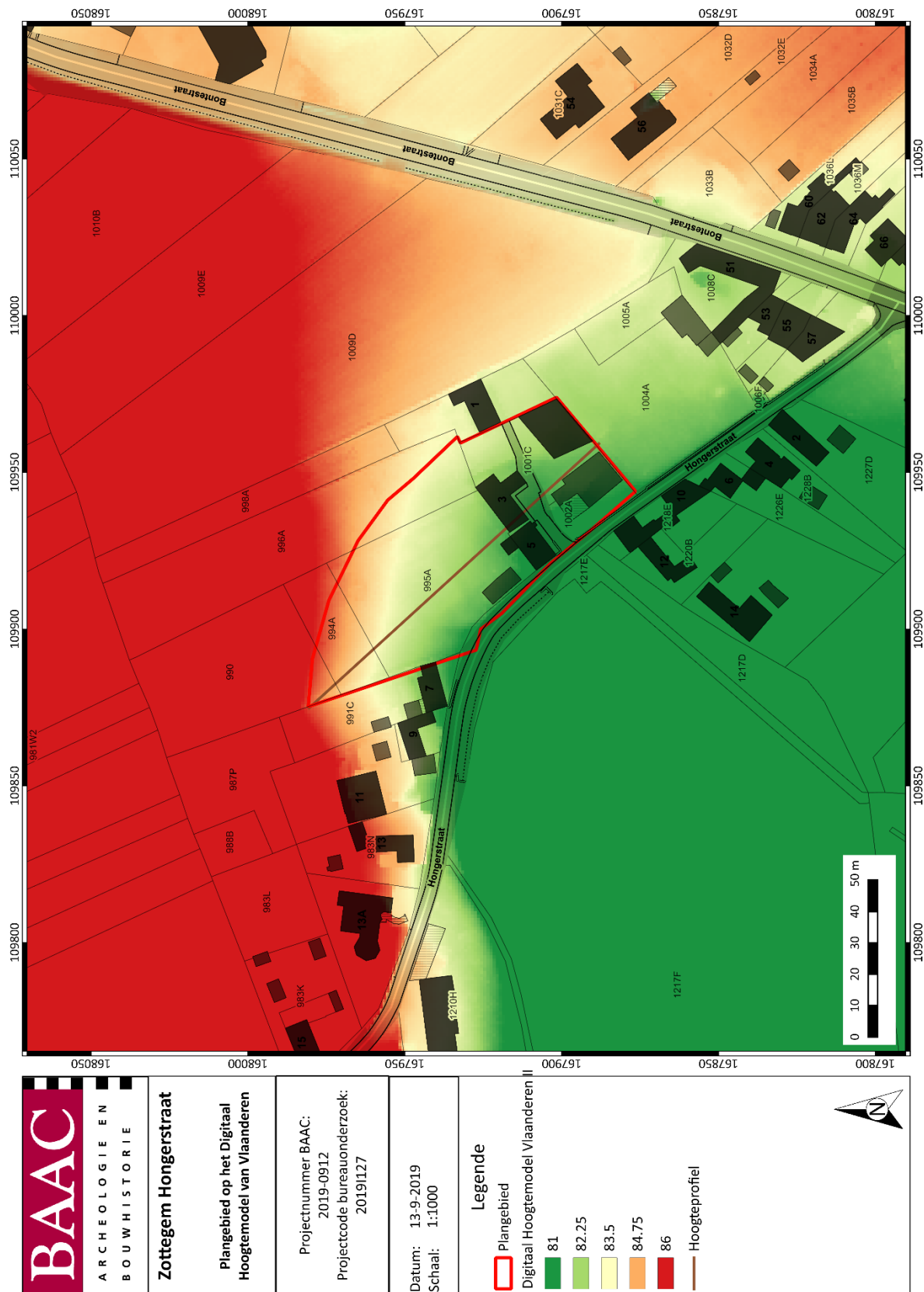
De belangrijkste hydrografische entiteiten in het onderzoeksgebied zijn de Zegelaarbeek in het westen en de Ophasseltbeek in het noordoosten. Deze ontspringen beide uit het hoger gelegen plateau en stromen respectievelijk in oostelijke en westelijke richting af (zie Plan 7). Op historische kaarten (o.a. Ferraris) is te zien dat de Ophasseltbeek zich nog op de zelfde plaats bevindt, zonder aanwijzingen voor het verleggen van de loop. De Zegelaarbeek lijkt niet geregistreerd te zijn op de Ferrariskaart. De Zwalmbeek, waarin de Zegelaarbeek uitmondt, is wel weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont aan dat ook de loop van de Zegelaarbeek niet of weinig veranderde.

¹⁰ DE MOOR & MOSTAERT 1993

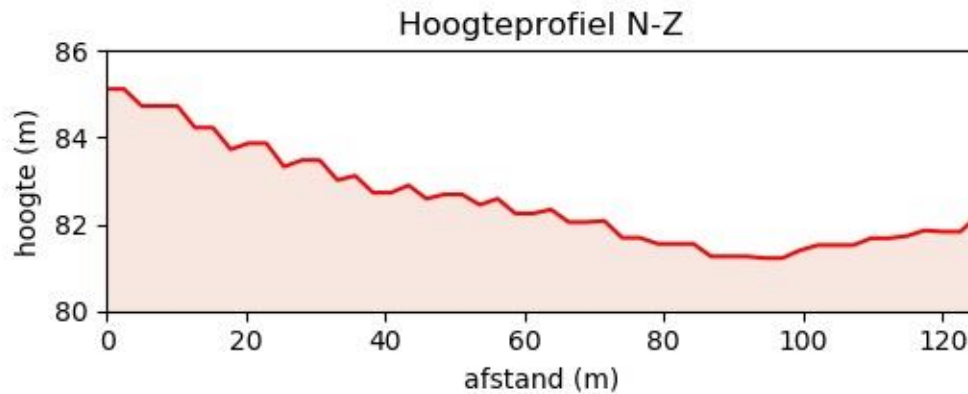
Plan 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹¹, met aanduiding van de waterwegen (overzicht) (1:1; digitaal; 13-09-2019)

¹¹ AGIV 2019a

Plan 8: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM¹² (1:1; digitaal; 13-09-2019)

¹² AGIV 2019a

Figuur 1: Hoogteverloop terrein van noord naar zuid¹³

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van het Lid van Merelbeke, ten noorden en westen van het plangebied dagzoomt de Formatie van Tielt. Deze Formatie wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door grijsgroen, zeer fijn zand tot silt en is kleihoudend. Deze werden afgezet in het vroeg-eoceen.

Het Lid van Merelbeke behoort tot de Formatie van Gentbrugge. Dit is een mariene formatie die bestaat uit mariene klei-, silt en zandlagen. Deze lagen werden afgezet in de zee die het noorden van België bedekte in het vroeg-eoceen. Boven deze lagen ligt er silt en zeer fijn zand, verstoord door bioturbatie (Klei van Pittem en Zand van Vlierzele). De zanden kunnen zowel een cross-bedding als horizontale bedding hebben en zijn vaak gelithificeerd tot zandsteen. De klei van het lid van Merelbeke heeft een blauwgrijze/donkergrijze kleur, gemengd met dunne zandlensjes en organisch materiaal. In deze kleilaag kunnen ook pyrietachtige concreties voorkomen.

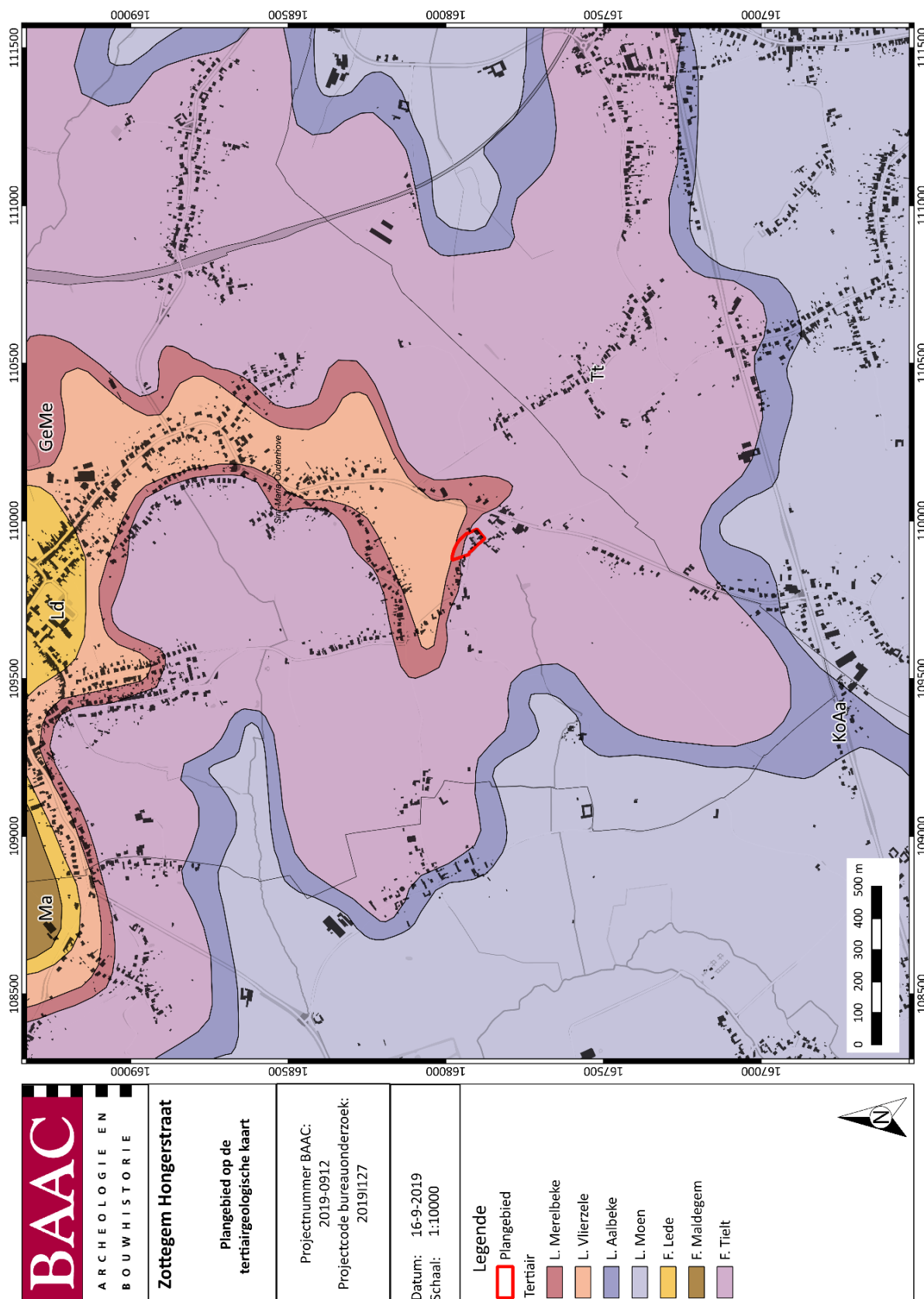
Quartair

Op de quartairgeologische kaart (1:200.000) is het plangebied gekarteerd als profieltype 2. Ten westen van het plangebied komt profieltype 3a voor.

Typerend voor profieltype 2 is dat de quartaire afzettingen bestaan uit een sequentie van eolische afzettingen uit het laat-pleistocene (weichseliaan). Profieltype 3a wordt dan weer gekenmerkt door holocene en/of tardiglaciale fluviale afzettingen (a) bovenop de pleistocene sequentie (3).

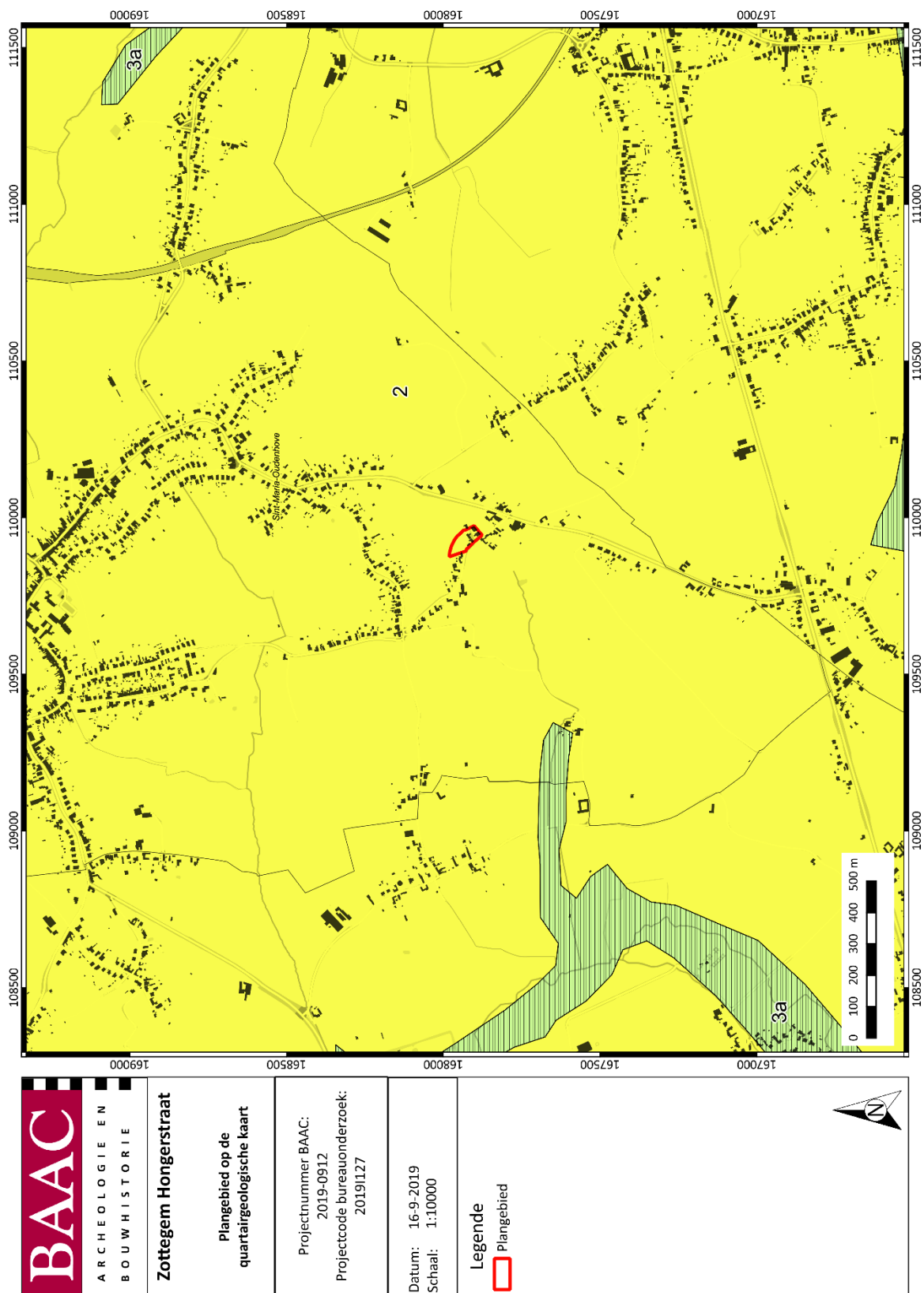
Op de quartairgeologische kaart (1:50.000) is het plangebied gekarteerd als type 12. Hierbij komen homogene eolische leemafzettingen voor.

¹³ AGIV 2019a

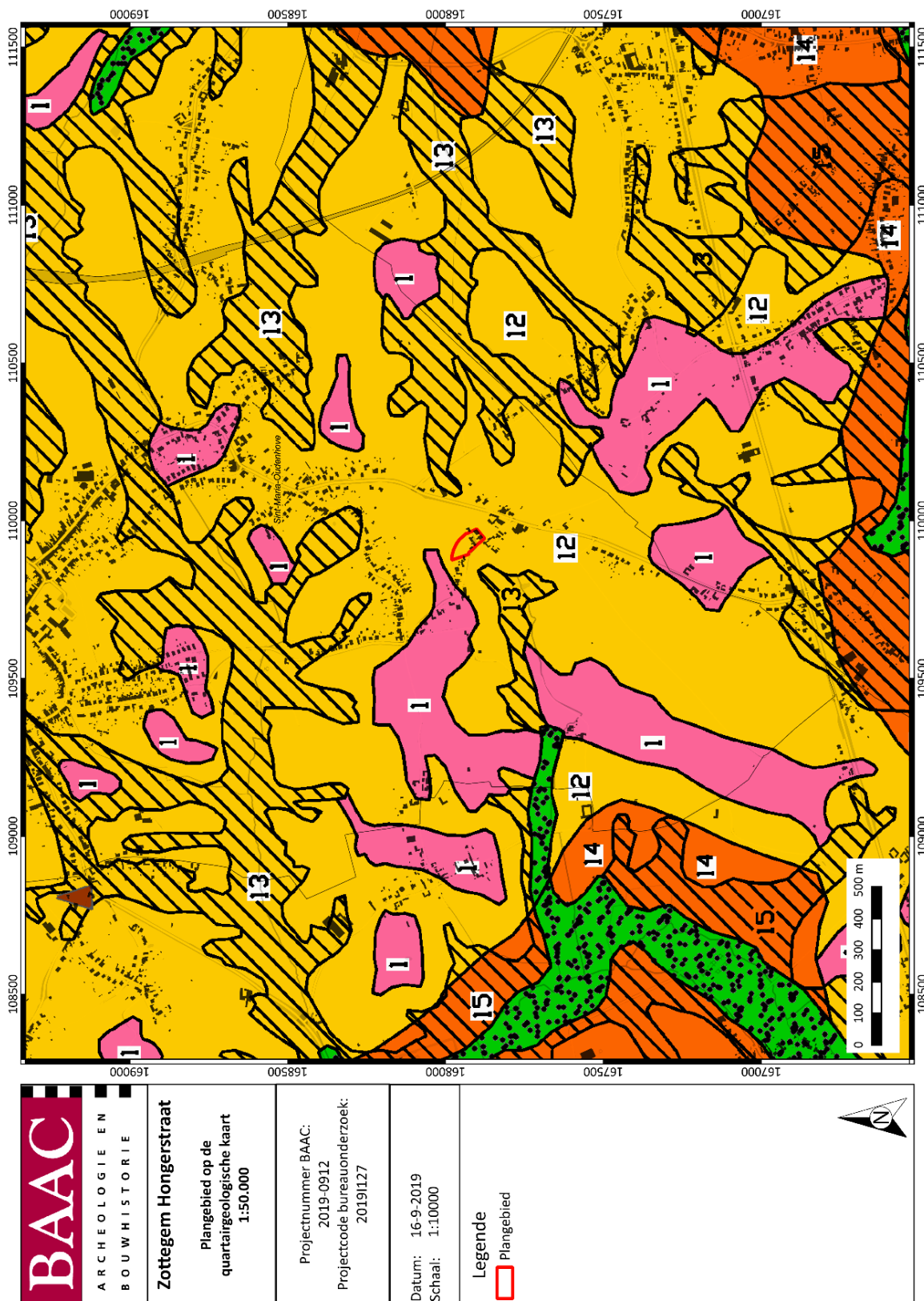
Plan 9: Plangebied op de tertiairgeologische kaart¹⁴ (1:50.000; digitaal; 16-09-2019)

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2019a

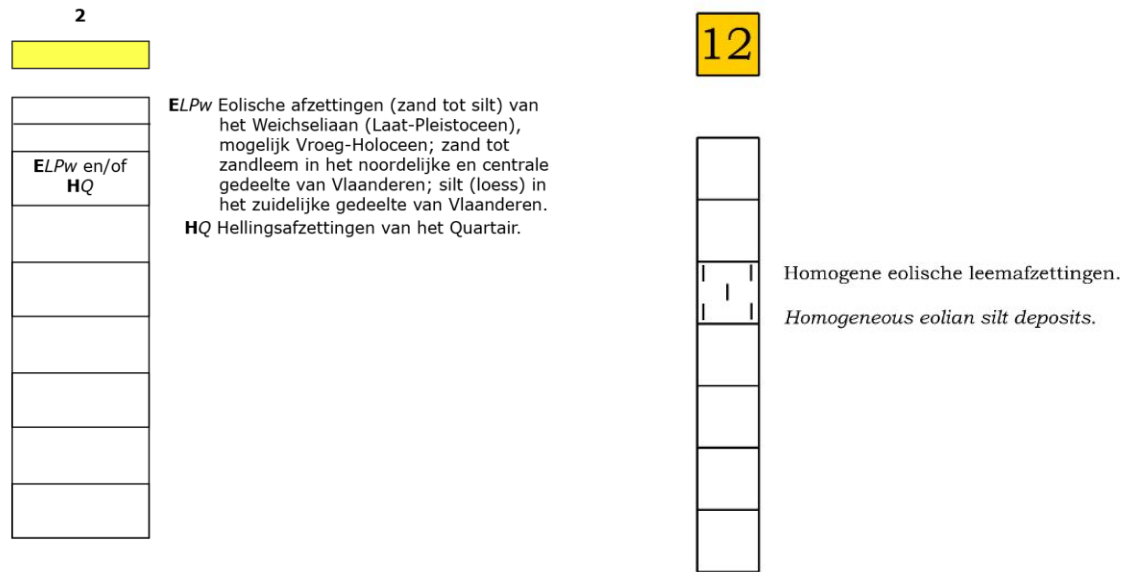

Plan 10: Plangebied op de quartairegeologische kaart¹⁵ (1:200.000; digitaal; 16-09-2019)

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2019b

Plan 11: Plangebied op de quartaairgeologische kaart (1:50.000, digitaal; 16-09-2019)

Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied (links: quartairgeologische kaart 1:200.000; rechts: 1:50.000)¹⁶

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied grotendeels gekarteerd als OB en deels door Acp en uADa. Verder wordt het omringd door GAx, Aba1, Aca1 EDx en wADa.

OB: Door het ingrijpen van de mens werd de bodem gewijzigd of vernietigd. OB gronden zijn daar een voorbeeld van.

Acp: Matig droge leembodem zonder profiel met zwakke gleyverschijnselen. Omvatten colluviale bodems met tussen de 80 en 120 cm gleyverschijnselen.

uADa: Matig droge tot matig natte leembodem met textuur B horizont. Klei bevindt zich op een geringe diepte (ondieper dan 75 cm) (u). Op de contactzone met de B horizont worden duidelijke roestvlekken waargenomen.

GAx: Zeer droge tot matig natte stenige leembodem met onbepaald profiel (x). Dit is opgebouwd uit pleistoceen of tertiair materiaal waarin basisgrint of eventueel ander gesteente vermengd is.

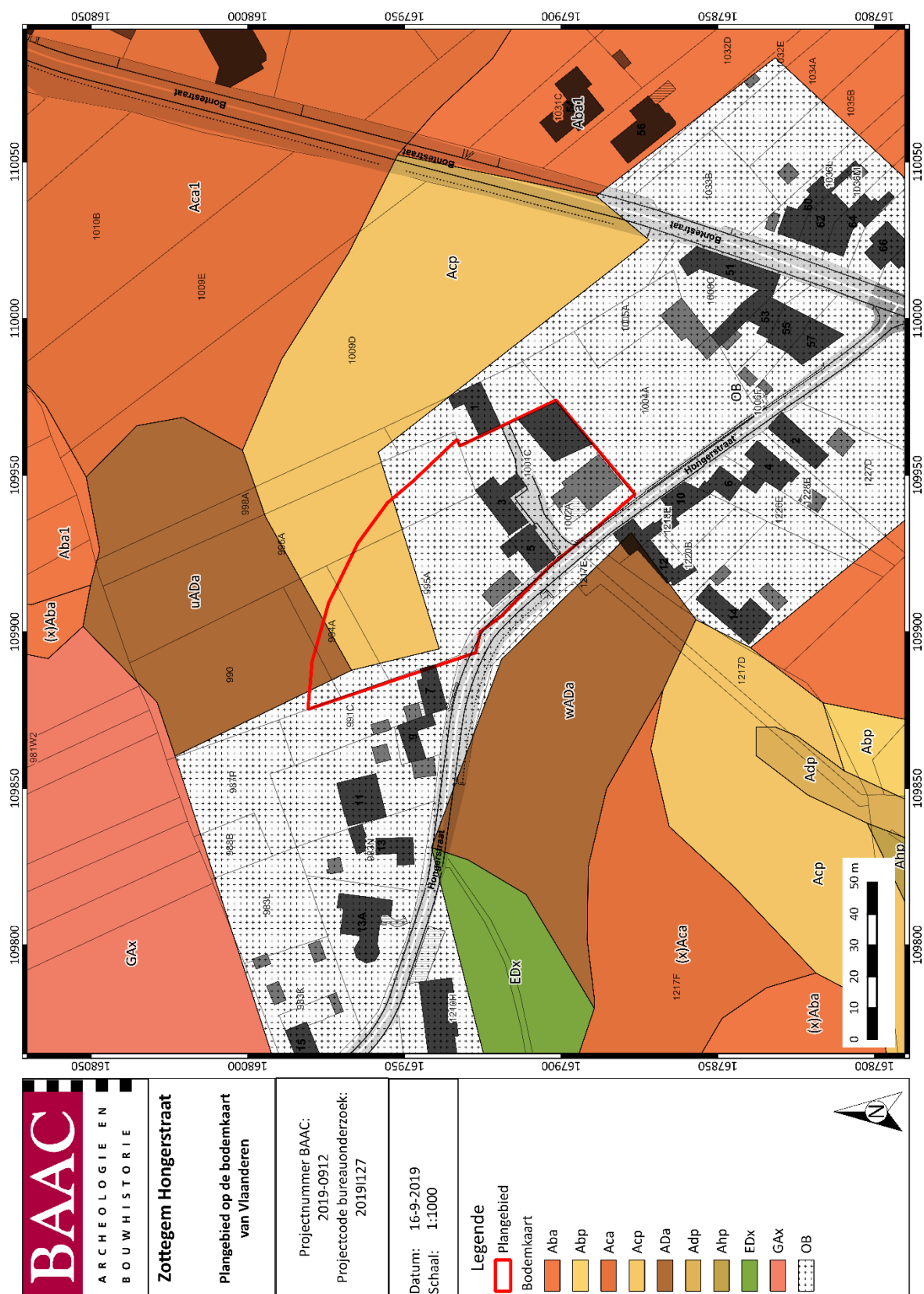
Aba1: Droge leembodem met textuur B horizont. Kleigehalte neemt naar onder toe sterk af en verdwijnt geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt.

Aca1: Matig droge leembodem met textuur B horizont. Gleyhorizont op matige diepte. Deze gronden zijn niet geërodeerd en komen voor op brede plateaus of zwakke hellingen.

EDx: Zwak tot matig gleyige kleibodem met onbepaald profiel. Humeuze bodemgrond met zwakke blokstructuur gaat over in zwaar kleiig moedermateriaal.

wADa: Matig droge tot matig natte leembodem met textuur B horizont. Op de contactzone met de B horizont komen duidelijke roestvlekken voor.

¹⁶ DOV VLAANDEREN 2019b

Plan 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (1:1; digitaal; 16-09-2019)

1.3.2 Historisch kader

Het plangebied ligt in het huidige dorp Sint-Maria-Oudenhove, deelgemeente van Zottegem en gesitueerd tussen Brakel en Zottegem. Over de geschiedenis van deze streek is erg weinig gekend. Voor de oudste vermelding van de streek moeten we terug gaan naar de vroege/volle middeleeuwen. Het zuiden van Oost – Vlaanderen wordt gekenmerkt door plaatsnamen met het suffix ‘-gem’¹⁷. Dit suffix verwijst naar nieuwe woonplaatsen vanaf de 6^e tot en met de 10^e eeuw. Bijgevolg werd de streek in de ruime omgeving van het plangebied al vanaf de Germaanse periode ontgonnen. Het nabijgelegen Brakel is bovendien afgeleid van een Germaans toponiem dat ‘bos’ betekent.

Vanaf de volle middeleeuwen groeiden de kleine dorpen verder uit waaronder ook Zottegem en Brakel. Mogelijk ontstond een eerste bewoningskern in Zottegem ten noordoosten van de burcht van de heer van Zottegem, welke een castrale motte zou zijn. De oudste vermeldingen van de kerk van Zottegem gaan terug tot de tweede helft van de 12^e eeuw, omstreeks 1162.¹⁸

Een dorp in de buurt van het plangebied, Erwetegem, komt eveneens voor in de historische bronnen. Dit dorp zou teruggaan tot een vroeg-Frankische nederzetting die omstreeks de 5^e eeuw gebouwd zou zijn. De naam zou zoveel betekenen als de “woonst van de lieden van Hariwith”.

Sint-Maria-Oudenhove is eeuwenlang in het bezit geweest van de heren van Zottegem, maar het is niet duidelijk wanneer het dorp ontstaan zou zijn. Oudenhove wordt wel voor het eerst vermeld in de loop van de 12^e eeuw maar hierbij is het niet zeker of het om Sint-Maria-Oudenhove zou gaan.

Het is pas vanaf de 18^e eeuw dat een duidelijk beeld van het plangebied en de directe omgeving verkregen kan worden. Dit is zichtbaar op de verschillende cartografische bronnen.

1.3.3 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Villaret (1745-1748)

De Villaretkaart (Plan 13) is genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers. De kaart kwam tot stand na één van de Franse veroveringstochten door onze gebieden (1745-48). In totaal bestaat de Villaretkaart uit meer dan tachtig kaartbladen. Door de zin voor detail bieden die een uniek zicht op onze gewesten, zo’n kwarteeuw vroeger dan de bekende Ferrariskaart uit 1770-1778. De kaart geeft een rijk beeld van ons cultuurlandschap en de evolutie ervan.¹⁹

¹⁷ VERHULST 1995

¹⁸ VERHULST 1995

¹⁹ GEOPUNT 2019c

Op de Villaretkaart is duidelijk te zien dat het plangebied centraal een hoeve omvat, gelegen aan een wegenis met tal van andere hoeves. Ten noorden is de dorpskern van Sint-Maria-Oudenhove gelegen. Ten westen van het plangebied is het bos 'chartreux' gelegen.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.²⁰

Op de Ferrariskaart (Plan 14) is te zien dat het plangebied nog steeds een hoeve omvat. De percelering en functie van het terrein is echter wel meer zichtbaar dan op de Villaretkaart. Binnen het plangebied is centraal het erf gelegen. In het zuiden wordt een moestuin afgebeeld. Het plangebied situeert zich op het gehele terrein van de hoeve met een deel van de bijhorende tuin. Het gebied wordt 'H Drisch' genoemd ofwel 'Ham Drisch', wat staat voor 'Hameau' of gehucht. Verder wordt het landschap in de buurt van het plangebied gekenmerkt als een lappendeken van akkers, grasland en bossen met aan de wegenis tal van verschillende hoeves.

Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten (Plan 15), die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.²¹

Ter hoogte van het plangebied is te zien dat de percelering van het plangebied iets anders ingedeeld is dan op de kaart van Ferraris en Villaret. Net ten noorden van het plangebied is nog een gebouw te zien. Centraal in het plangebied bevindt zich nog steeds een hoeve. Het gebied wordt nu omschreven als 'Hongor'.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Een andere 19^e-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen (Plan 16). Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²²

Op de Atlas der Buurtwegen wordt een gedetailleerder beeld gegeven van de percelering. Deze percelering is grotendeel gelijkaardig als de huidige. Binnen het plangebied is de hoeve iets zuidelijker gelegen en nu valt er nog een klein gebouw net in het noordelijk deel van het plangebied. Het merendeel van het plangebied is in gebruik als akkerland. Het gebied wordt nu beschreven als 'Honger'.

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten (Plan 17) zijn het levenswerk van Philippe-Christian Popp (1805-1879). Van 1842 tot aan zijn dood in 1879 werkte hij aan zijn atlas. Ongeveer alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen had hij getekend en gedrukt.²³

²⁰ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2019

²¹ GEOPUNT 2019e

²² GEOPUNT 2019d

²³ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2017

De situatie op de Poppkaart is vrijwel volledig gelijk aan deze op de Atlas der Buurtwegen.

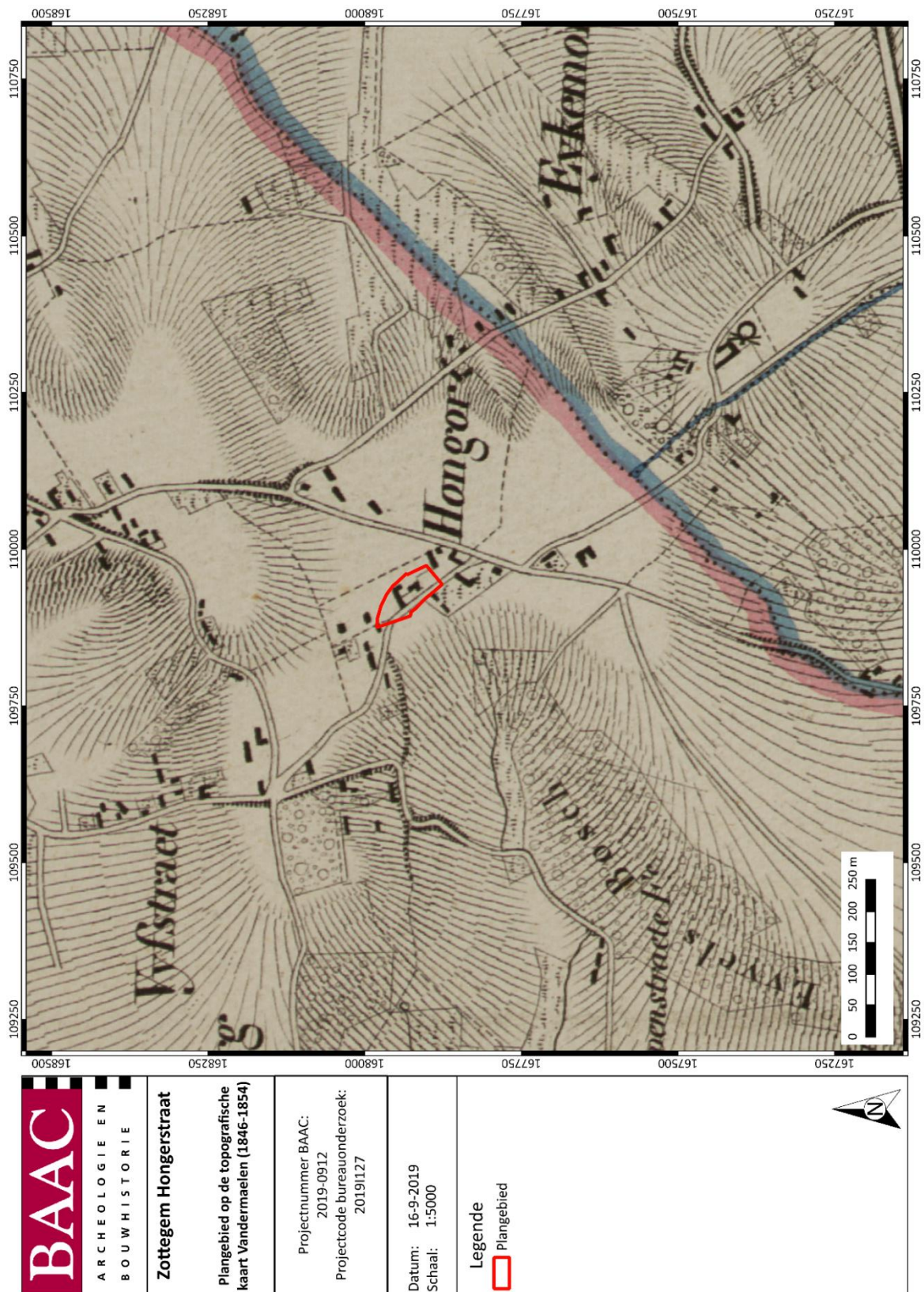
Plan 13: Plangebied op de Villaret²⁴ (1:14.400; digitaal; 16-09-2019)

²⁴ GEOPUNT 2019c

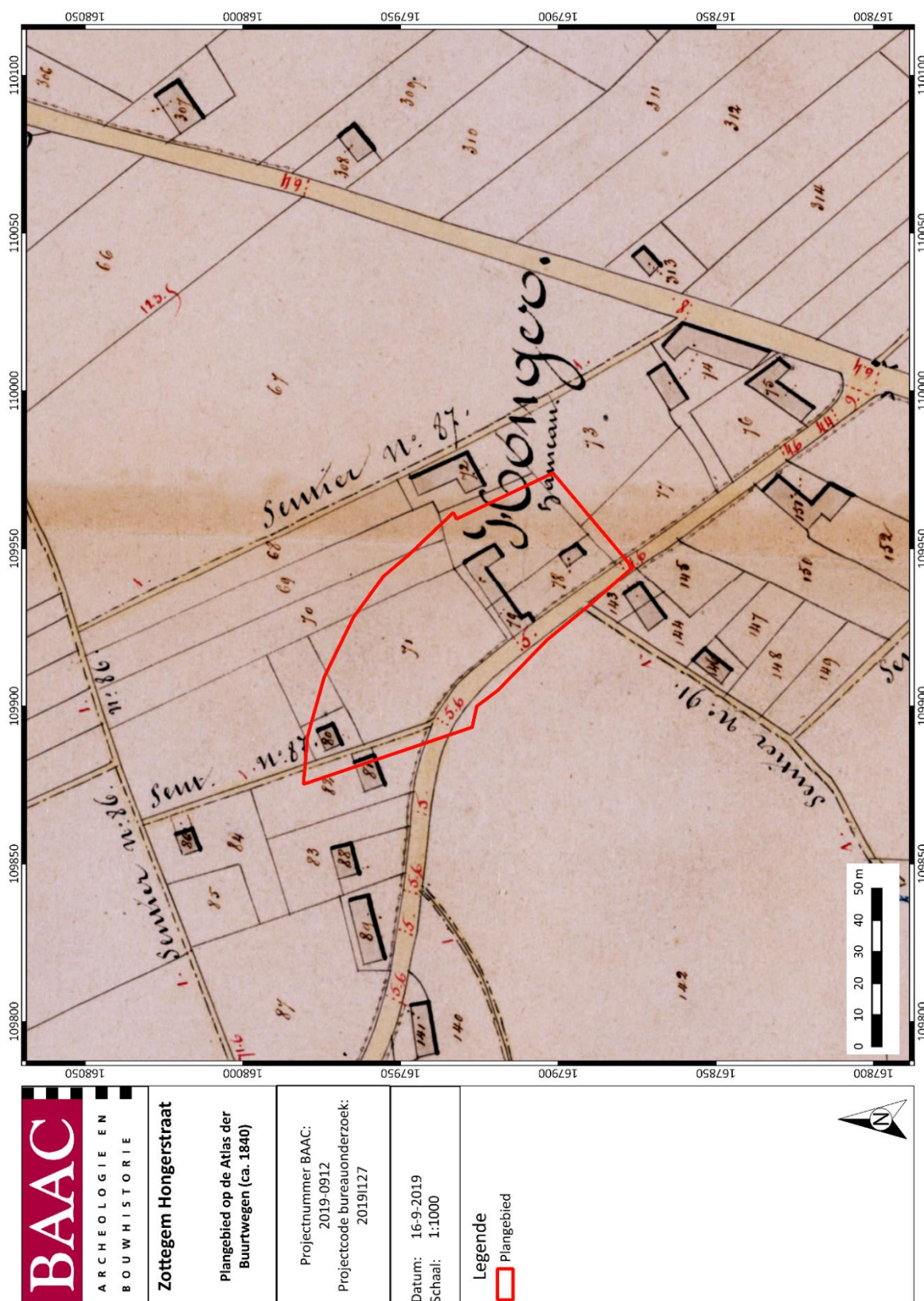
Plan 14: Plangebied op de Ferrariskaart²⁵ (1:11.520; digitaal; 16-09-2019)

²⁵ GEOPUNT 2019a

Plan 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁶ (1:20.000; digitaal; 16-09-2019)

²⁶ GEOPUNT 2019e

Plan 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²⁷ (1:2.500; digitaal; 16-09-2019)

²⁷ GEOPUNT 2019d

Plan 17: Plangebied op de Poppkaart²⁸ (onbekend; digitaal; 16-09-2019)

²⁸ GEOPUNT 2019b

1.3.4 Archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

Voor het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 18).²⁹ Rondom het projectgebied werden een weinig aantal meldingen teruggevonden (Tabel 1).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁰

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
211343	FALIESTRAAT: MIDDEN-ROMEINS BRANDRESTENGRAF, AARDEWERKCONCENTRATIES; GREPPELS; KUILEN; KLINGFRAGMENTEN EN GREPPELS MET HANDGEVORMD AARDEWERK VERMOEDELIJK IJZERTIJD: MECHANISCHE PROSPECTIE 2014: MONUMENT VANDEKERCKHOVE.
500053	KLOOSTERBOS: VONDSTENCONCENTRATIE ROMEINS BOUWMATERIAAL: DAKPANFRAGMENTEN EN GLAUCONIETHOUDENDE KIEZELZANDSTEEN. VERMOEDELIJK ROMEINSE VILLA, RAND- EN WANDSCHERVEN DOLIA + AMFOREN UIT HET RHÔNEVALLEI, KRUIKWAAR EN TECHNISCH ARDEWERK: PROSPECTIE PAM VELZEKE 2003
500474	KASTEEL VAN LILARE: 17 ^E EEUW VERSTERK KASTEEL: 1990 LITERATUUR

Er zijn slechts enkele waarden aangegeven op de CAI in de buurt van het plangebied. Toch kunnen deze data wijzen op een archeologisch interessant gebied voor de metaaltijden en de Romeinse periode. Voor terreinen in de buurt van het plangebied werden ook enkele archeologienota's opgemaakt.

1.3.5 Archeologienota's

Op een terrein net ten oosten van het plangebied werd een archeologienota (ID 3443) opgemaakt door RAAP Vlaanderen bvba. De bureaustudie toonde aan dat het plangebied omwille van zijn landschappelijke ligging archeologisch potentieel had. Bijgevolg werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd om de eventuele versterking in de bodem na te gaan en op welke diepte het archeologisch vlak zich zou kunnen bevinden. In totaal werden tien boringen uitgevoerd. Uit deze boringen bleek dat het oostelijk deel van het plangebied gekenmerkt werd door colluviumpakketten. Het centrale deel van het plangebied leek vrij onverstoord en het noordoosten van het terrein was sterk verstoord als gevolg van leemontginningen. De colluviumpakketten hadden een dikte van meer dan 2,5m. Aangezien het plangebied in het verleden gevoelig was voor erosie zijn de steentijdlagen waarschijnlijk mee geërodeerd, dit was ook te zien uit de verslagen van de boringen. Bijgevolg werd geen verder steentijdonderzoek geadviseerd maar wel een proefsleuvenonderzoek, aangezien het plangebied nog steeds in aanmerking kwam voor archeologie uit de metaaltijd, Romeinse periode en de (late) middeleeuwen.³¹

Voor een terrein ten zuidwesten van het plangebied werd een archeologienota (ID 3541) opgemaakt door Solva in het kader van rioleringswerken in 2017. Het plangebied had landschappelijk een

²⁹ CAI 2019

³⁰ CAI 2019

³¹ VAN CROMBRUGGE et al. 2017

interessante ligging maar aangezien de werken zich binnen het gabarit van de bestaande verstoring bevond (wegenis, riolering, fietspaden,...) werd geen verder onderzoek geadviseerd.³²

Voor een terrein op ca. 1200 m ten noorden van het plangebied, aan de Faliestraat, werd een archeologienota (11811) opgemaakt door De Logi en Hoorne in 2019. Na een grondig historisch en geografisch onderzoek werd het plangebied gezien als een terrein met een archeologisch potentieel. In eerste instantie werden landschappelijke boringen geadviseerd.³³

Eveneens in de Faliestraat werd een archeologische opgraving uitgevoerd door Monument Vandekerckhove in 2015. Tijdens de opgraving werden verschillende sporen geregistreerd waaronder een gebouwplattegrond, veldoven, pottenbakkersoven en erfgrachten uit de Romeinse periode. Uit de grachten werd maar liefst 12,35 kg aardewerk verzameld. Het ging voornamelijk om het type Holwerda 27 en sommige hadden een radstempel- en ribbelvormige versiering. Verder werden ook dolia aangetroffen en vormen van de *terra nigra*. Aan de hand van het aardewerk kon de site in de context van de pre-Flavische of Flavische periode geplaatst worden. In totaal konden binnen de enclos vier grote kuilen waargenomen worden. Ze lagen in een ruitvorm en werden geïnterpreteerd als de dragers van een gebouw. De plattegrond is een kruisplattegrond waarbij de lengte de richting van de nok weergeeft. De lengte bedroeg 9,5 m en de breedte 6,5m. Het gebouw was NO-ZW georiënteerd. Tussen de vier zware paalkuilen lag een 8-vormige structuur die geïnterpreteerd werd als veldoven. De structuur had een afmeting van 2 m, de taille van de 8-vorm was 1 m breed.³⁴

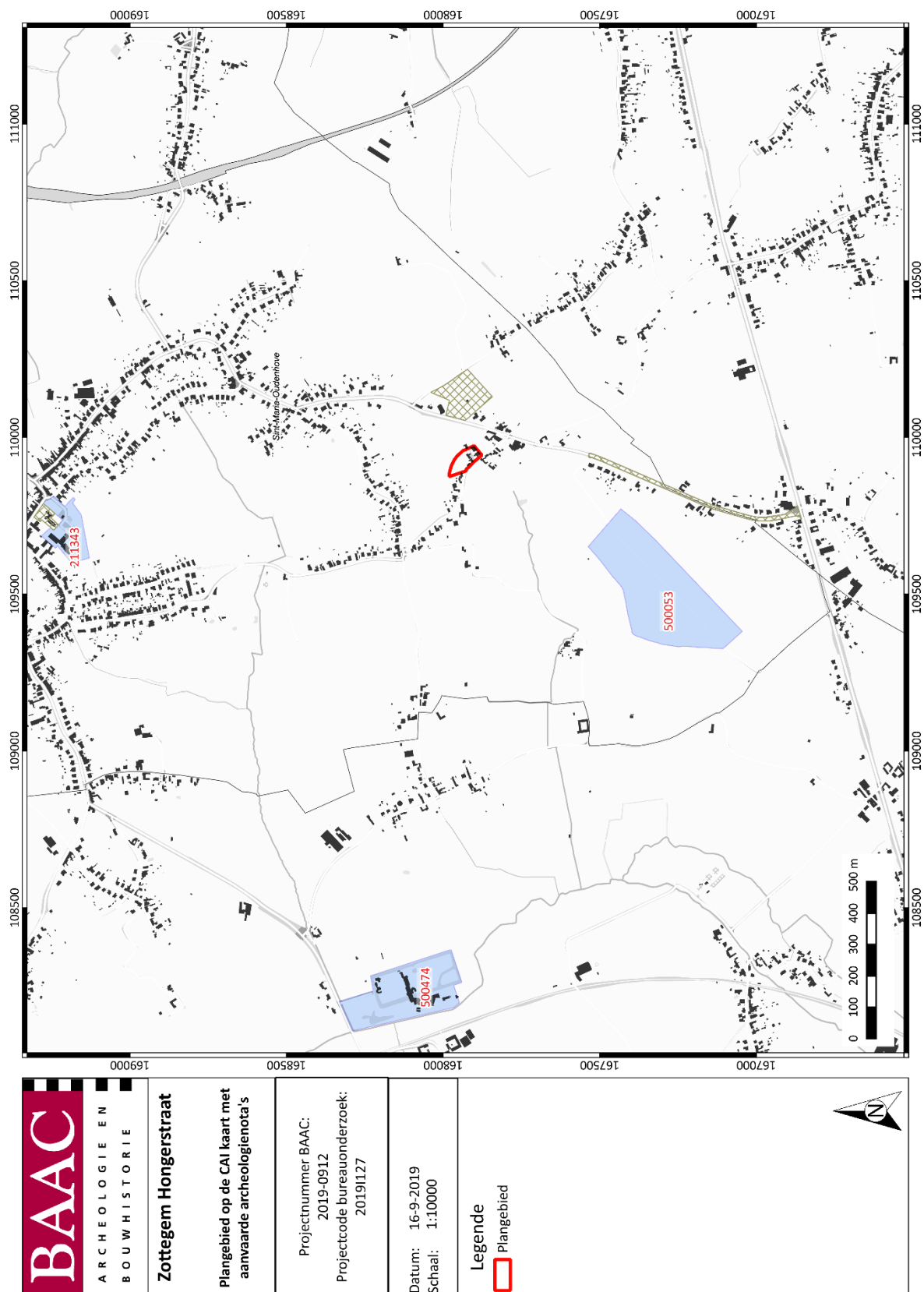
Concluderend kan gesteld worden dat de opgraving weinig sporen opleverde maar de sporen die het opleverden zijn van grote archeologische waarde: nl. een Romeins gebouw uit de (pre-)Flavische periode. Het geheel moet beschouwd worden als een evoluerende, hoofdzakelijk ambachtelijke site die zich ontwikkelde rond 70 n.C., waarbij het onmogelijk is de structuren in verschillende fases onder te verdelen. Regionaal zijn pre-Flavische sites weinig gekend. De ambachtelijke zones bleven tot nu helemaal afwezig. De resultaten van de opgraving benadrukken de bewoningsvariatie in het gebied, en de oven met bijhorende productieafval draagt daarenboven bij aan nieuwe inzichten inzake lokale productie van fijn reducerend gebakken aardewerk.³⁵

³² POULAIN et al. 2017

³³ DE LOGI et al. 2019

³⁴ VANHOLME & BRUYNINCKX 2016

³⁵ VANHOLME & BRUYNINCKX 2016

Plan 18: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁶, met aanduiding van (archeologie)nota's (1:1; digitaal; 16-09-2019)

³⁶ CAI 2019

1.4 Besluit

1.4.1 Datering en interpretatie

Het plangebied behoort tot de gemeente Sint-Maria-Oudenhove, een deelgemeente van Zottegem. In historische bronnen is het niet duidelijk vanaf wanneer het dorp voor het eerst beschreven wordt. Oudenhove wordt in de loop van de 12^e eeuw geattesteerd maar hierbij is het onduidelijk of het over Sint-Maria Oudenhove gaat. Het suffix ‘-gem’ wijst al op een zeer vroege occupatie vanaf de Germaanse periode.

Uit het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen blijkt dat het plangebied zich op de uitloper van een hoger gelegen heuvelrug bevindt. Dit is een gunstige locatie voor menselijke bewoning vanaf de steentijden. Het type bodem in het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwde gronden en de ruimere omgeving wordt gekenmerkt door (matig) droge leembodems al dan niet met een textuur B-horizont.

Historische, cartografische en archeologische gegevens over de omgeving van het onderzoeksterrein wijzen op vrij intensieve ontginning van het landschap vanaf de late middeleeuwen. Op de historische kaarten vanaf de 18^e eeuw zijn er tal van erven en hoeves aanwezig ter hoogte van het plangebied en de directe omgeving. Ten noorden van het plangebied bevindt zich de dorpskern van Sint-Maria-Oudenhove welke zich pas laat ontwikkeld heeft. Op de topografische kaarten van de 20^e eeuw en recente luchtfoto's is te zien dat het zuidelijk deel van het plangebied steeds bebouwd geweest is.

Bij eerdere archeologische onderzoeken werden vondsten ontdekt uit de Romeinse periode, de metaaltijden en de (late) middeleeuwen. Binnen een straal van 1 km rondom het plangebied werden meldingen gemaakt van Romeinse sporen. O.a. een Romeinse gebouwplattegrond uit de (pre-) Flavische periode kon opgegraven worden. Bijgevolg is de kans groot dat het plangebied en zijn omgeving al vanaf de Romeinse periode een belangrijke rol speelde in het landschap.

1.4.2 Archeologische verwachting

- In de buurt van het plangebied bevinden zich verschillende bodems met een B-horizont. Mogelijk is dit ook het geval voor het plangebied. De bodemkaart geeft aan dat het plangebied in bebouwde zone en een klein deel in Abp en uADa gesitueerd is.
- Volgens de historische kaarten en recente luchtfoto's is het plangebied in het zuidelijk deel steeds bebouwd geweest. Deze activiteiten zullen een zekere verstoring met zich meegebracht hebben, maar op dit moment kan er niet met zekerheid gezegd worden tot welke diepte deze verstoring gaat. Mogelijk kunnen eventueel aanwezige archeologische sporen nog bewaard zijn.
- Het plangebied bevindt zich landschappelijk gezien op de flank van een heuvelrug. Hierdoor is het plangebied meer erosiegevoelig en bestaat er een kans dat een deel van de oorspronkelijk bodem en bijgevolg archeologische lagen al weggeërodeerd zijn en dat colluvium aangetroffen kan worden in het plangebied. In de directe en ruime omgeving werden ook geen meldingen gedaan van steentijdsites of -concentraties. Bijgevolg is de kans op het aantreffen van steentijdsites of concentraties iets lager maar zeker niet onbestaand.
- In de ruime omgeving van het plangebied werden archeologische restanten (bewoning en/of vondstmateriaal) uit de metaaltijden aangetroffen. De kans dat deze in het plangebied aangetroffen worden is bijgevolg middelhoog tot hoog.
- Op ongeveer 600 m ten zuidwesten van het plangebied werd een Romeins brandrestengraf aangetroffen. Op ongeveer 1,2 km ten noorden van het plangebied werd een uitzonderlijke

Romeinse site aangetroffen met o.a. een gebouw te dateren in de (pre-)Flavische periode en een pottenbakkersoven. De kans dat er archeologie (bewoning/ en of vondsmateriaal) uit deze periode wordt aangetroffen binnen het plangebied is hoog.

- Uit de historische bronnen blijkt dat Zottegem vanaf de 12^e eeuw zeker een rol speelde in de ontginningen van het landschap. Voor de postmiddeleeuwse periode zijn op de historische kaarten aanwijzingen dat er zeker bebouwing is geweest, binnen het plangebied en in de ruime omgeving. Het werd steeds in gebruik genomen door hoeves met akkerland. Op de Villaretkaart is net ten westen van het plangebied nog bos gesitueerd. De ligging van het plangebied aan een belangrijke verbindingsweg speelt hierbij ook een grote rol voor de ontginningen.

Samenvattend kan gezegd worden dat de geografische ligging, de eventuele aanwezigheid van een B-horizont, de indeling van het plangebied als akker en de gekende archeologische gegevens in de directe omgeving de aanwezigheid van een archeologische site binnen de contouren van het plangebied niet onwaarschijnlijk maken. De enige manier om informatie te verzamelen over het al dan niet aanwezig zijn van een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, de middeleeuwen en post-middeleeuwen is via verder vooronderzoek.

1.4.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Uit de resultaten van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied veel potentieel heeft op het aantreffen van archeologische sites. Daarbij is vooral de ligging in het landschap, op een overgang van een hoger gelegen plateau naar een beekvallei, een belangrijk gegeven. Door deze hogere positie in het landschap en de aanwezigheid van beken is de trefkans voor archeologische sites en vondstenconcentraties zeer hoog. Indien er vuursteenfragmenten aangetroffen zouden worden betekent dit een grote kenniswinst voor het onderzoek naar steentijdsites in het leemgebied van Zuid-Oost-Vlaanderen.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn voornamelijk sites gekend uit de Romeinse periode. Recente onderzoeken en opgravingen hebben aangetoond dat het landschap een groot aantal sites kent, waarbij eerder Romeinse villa's, graven, bewoningskernen en ambachtelijke sites aangetroffen werden. Bovendien werd er eveneens melding gemaakt van vondstenconcentraties aardewerk uit de metaaltijden.

Algemeen kan gesteld worden dat de potentiële archeologische vondsten/sites op dit terrein kenniswinst kunnen opleveren die te maken hebben met de ontwikkeling van de regio en dit vanaf de steentijden. Om verder inzicht te krijgen in de aan- of afwezigheid van sporen, de aard ervan en de relevantie ervan dient er bijkomende onderzoek uitgevoerd te worden.

1.4.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na afronding van het bureauonderzoek stelt BAAC Vlaanderen bvba vast dat verder vooronderzoek noodzakelijk is. Er werd namelijk onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen. Over het gehele terrein dient verder vooronderzoek te gebeuren aangezien het gaat om een verkavelingsaanvraag. De mate van verstoring van de aanwezige bebouwing en verharding is niet duidelijk aan de hand van het bureauonderzoek.

Er kan op basis van de beschikbare gegevens van het bestudeerde kaartmateriaal en de historische en archeologische gegevens uit de directe en ruimere omgeving van het plangebied niet met zekerheid gezegd worden wat de aard van de eventueel aanwezige waarden binnen de contouren van het

plangebied zal zijn. Verder archeologisch vooronderzoek is noodzakelijk om het potentieel op kennisvermeerdering te onderzoeken. De kenniswinst die hiermee gepaard kan gaan, zou een aanzienlijke meerwaarde kunnen betekenen voor verschillende periodes (steentijd, metaaltijden en Romeinse periode).

Om het potentieel op kennisvermeerdering binnen het onderzoeksgebied te exploiteren stelt BAAC Vlaanderen voor om allereerst een **archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem** uit te voeren in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek.³⁷ Door het toepassen van deze onderzoeksmethode kan een uitspraak gedaan worden over de eventuele aanwezigheid van steentijdsites alsook de bestaande verstoring in kaart te brengen, ten gevolge van de bouw van de hoeve(s) die te zien waren op de historische kaarten en de luchtfoto's. De graad van erosie dient eveneens nagegaan te worden. De resultaten zullen een rol spelen bij het bepalen van het archeologisch niveau voor de proefsleuven. Dit kan zich nl. erg diep bevinden: in het colluvium, op het colluvium of er nog onder.

Indien blijkt dat het bodemarchief binnen het plangebied voldoende intact is, komt het in aanmerking voor een **archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem**.³⁸ Binnen dit vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt best geopteerd voor een tweeledige aanpak, namelijk een archeologisch booronderzoek enerzijds en proefsleuven anderzijds. Het archeologische booronderzoek heeft als doel om eventueel aanwezige steentijdsites op te sporen, terwijl het proefsleuvenonderzoek zich richt op het detecteren van neolithische of recentere sites (metaaltijden, Romeinse periode en de middeleeuwen). Hoe dit in de praktijk wordt omgezet, wordt verder toegelicht in het programma van maatregelen.

De beschikbare overige methoden binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, te weten geofysisch onderzoek en veldkartering, kunnen in dit dossier op zichzelf staand niet leiden tot een sluitend antwoord op de voorliggende onderzoeksvragen.

Op basis van de beslissingsboom (Figuur 3) komen we tot de volgende conclusie:

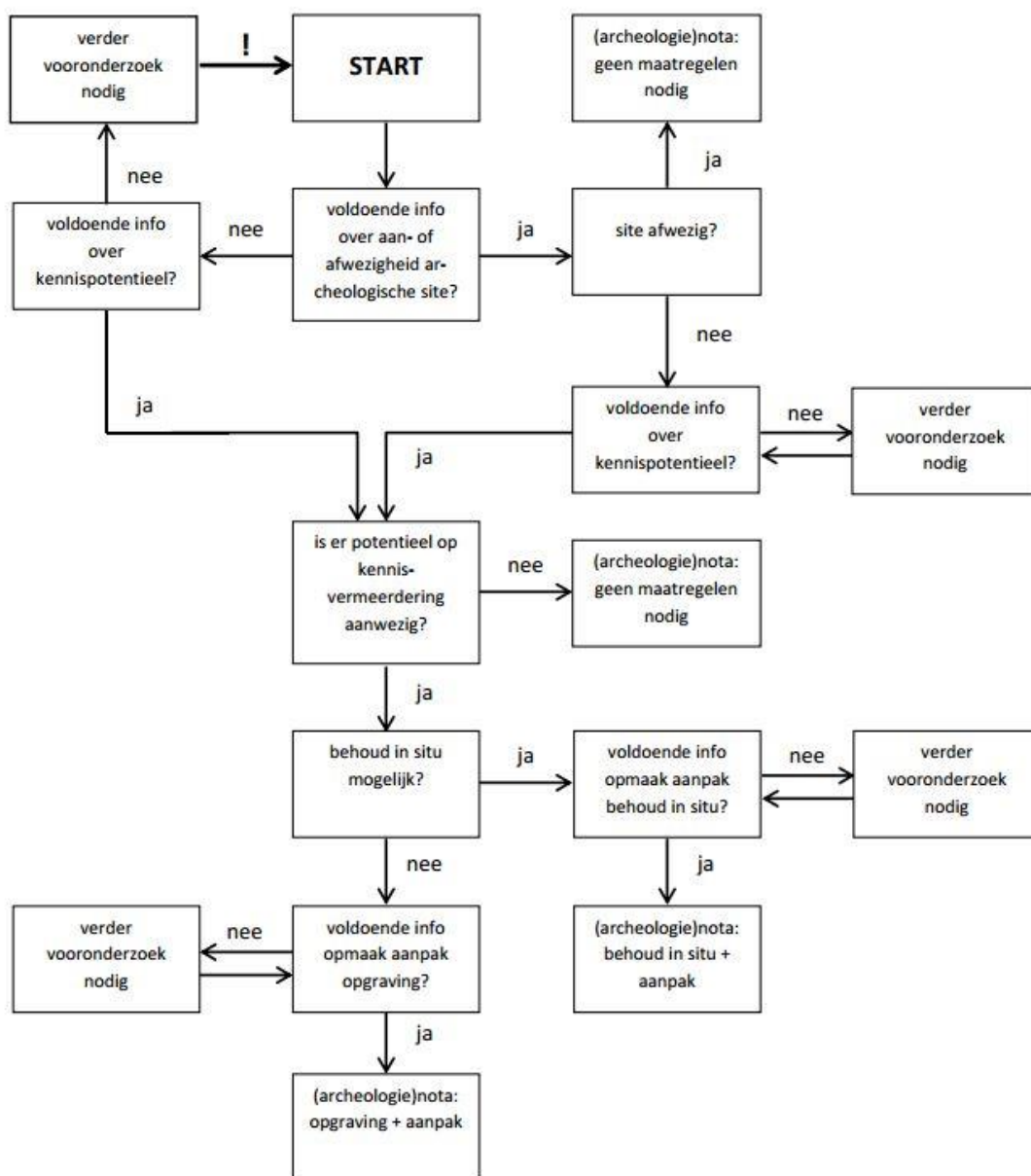
Voldoende info over de aan- of afwezigheid van een archeologische site? **NEE**

Voldoende info over het kennispotentieel? **NEEN**

Bijgevolg is verder vooronderzoek nodig.

³⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, pp.49–51

³⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, pp.56–78

Figuur 3: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek³⁹

³⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2019a

2 Samenvatting

Naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag voor het verkavelen van gronden voor een project te *Zottegem Hongerstraat*, werd door BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota met uitgesteld traject opgesteld. De initiatiefnemer plant binnen het plangebied de aanleg van verschillende woonentiteiten met bijhorende tuin. Het doel van deze archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het bureauonderzoek kon hierover geen uitsluitsel geven en een Programma van Maatregelen voor vervolgonderzoek werd opgesteld.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zoveel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoek potentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten minstens vanaf de steentijd tot de middeleeuwen. De kans op het aantreffen van archeologische sporen vanaf de steentijd is matig. Voor de periodes vanaf de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen is de kans op het aantreffen van archeologische vondsten/sites hoog. Er dient bijgevolg verder onderzoek te gebeuren. Deze verdere vooronderzoeken worden uitgeschreven in het bijhorende Programma van Maatregelen.

Bij deze archeologienota werd in eerste instantie het advies tot een landschappelijk bodemonderzoek van het terrein geadviseerd om de impact van de eventuele bestaande verstoring te kunnen inschatten. Er dient ook nagegaan te worden waar het potentiële archeologisch vlak zich bevindt aangezien er mogelijk colluvium aangetroffen kan worden binnen het plangebied. De resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek zullen de verdere stappen in het archeologisch traject bepalen.

3 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (1:10.000; digitaal; 13-09-2019).....	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (1:1; digitaal; 13-09-2019).....	3
Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto (1:1; digitaal; 13-09-2019).....	10
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM), met aanduiding van de waterwegen (overzicht) (1:1; digitaal; 13-09-2019).....	14
Plan 5: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM (1:1; digitaal; 13-09-2019).....	15
Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (1:50.000; digitaal; 16-09-2019).....	17
Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart (1:200.000; digitaal; 16-09-2019).....	18
Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart (1:50.000, digitaal; 16-09-2019).....	19
Plan 9: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (1:1; digitaal; 16-09-2019).....	21
Plan 10: Plangebied op de Villaret (1:14.400; digitaal; 16-09-2019).....	25
Plan 11: Plangebied op de Ferrariskaart (1:11.520; digitaal; 16-09-2019).....	26
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1:20.000; digitaal; 16-09-2019).....	27
Plan 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1:2.500; digitaal; 16-09-2019).....	28
Plan 14: Plangebied op de Poppkaart (onbekend; digitaal; 16-09-2019).....	29
Plan 15: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart, met aanduiding van (archeologie)nota's (1:1; digitaal; 16-09-2019).....	32
Plan 16: Advieskaart voor verder (voor)onderzoek (1:1; digitaal; 16-09-2019 Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.)	

4 Lijst met figuren

Figuur 1: Hoogteverloop terrein van noord naar zuid	16
Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied (links: quartairgeologische kaart 1:200.000; rechts: 1:50.000).....	20
Figuur 3: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.....	36

5 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	30
--	----

6 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019a. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019b. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.
- AGIV, 2019a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2019b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2019c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2019d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.
- CAI, 2019. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- VAN CROMBRUGGE, H., SOENS, L. & VANHOLME, N., 2017. *Archeologienota: Zottegem Bontestraat, Rapport 61.*, Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3443>.
- DOV VLAANDEREN, 2019a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2019b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2019a. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019b. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019c. GEOPUNT VLAANDEREN: Villaretkaart (1745-1748). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019d. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).
- GEOPUNT, 2019e. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2019. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2017. Toelichting: Popp kaart (1805-1879).

DE LOGI, A., GENBRUGGE, S. & DE KREYGER, F., 2019. *Archeologienota: Zottegem, Faliestraat.*, Adegem. Available at: <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/11811>.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000.*, Leuven.

POULAIN, M., PEDE, R. & CHERRETÉ, B., 2017. *Archeologienota: Lierde en Zottegem: Bonte(straat), Solva archeologierapport NR 100*, Available at: <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3541>.

VANHOLME, N. & BRUYNINCKX, T., 2016. *Archeologische opgraving: Sint-Maria-Oudenhove Faliestraat*,

VERHULST, A., 1995. *Landschap en landbouw in Middeleeuws Vlaanderen*, Brussel: Gemeentekrediet van België.

7 Bijlagen

7.1 Inplantingsplan